

МЕТОДИ АКТИВНОГО НАВЧАННЯ: МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ В ДИСТАНЦІЙНІЙ ОСВІТІ

Петренко Л. М.

Сьогодні існує достатньо багато віртуальних і дистанційних систем навчання. Їх використання, зазвичай, поширене у системі вищої освіти. Однак, останнім часом підвищився інтерес до різних форм дистанційного навчання у педагогів професійно-технічних навчальних закладів, на що вказують результати опитування, в якому взяли участь у 2016 р. майже 3500 респондентів з різних регіонів України. З діаграми, представленої на рисунку 1, видно що більша половина викладачів використовують та намагалися використовувати дистанційне навчання в професійній підготовці кваліфікованих робітників.

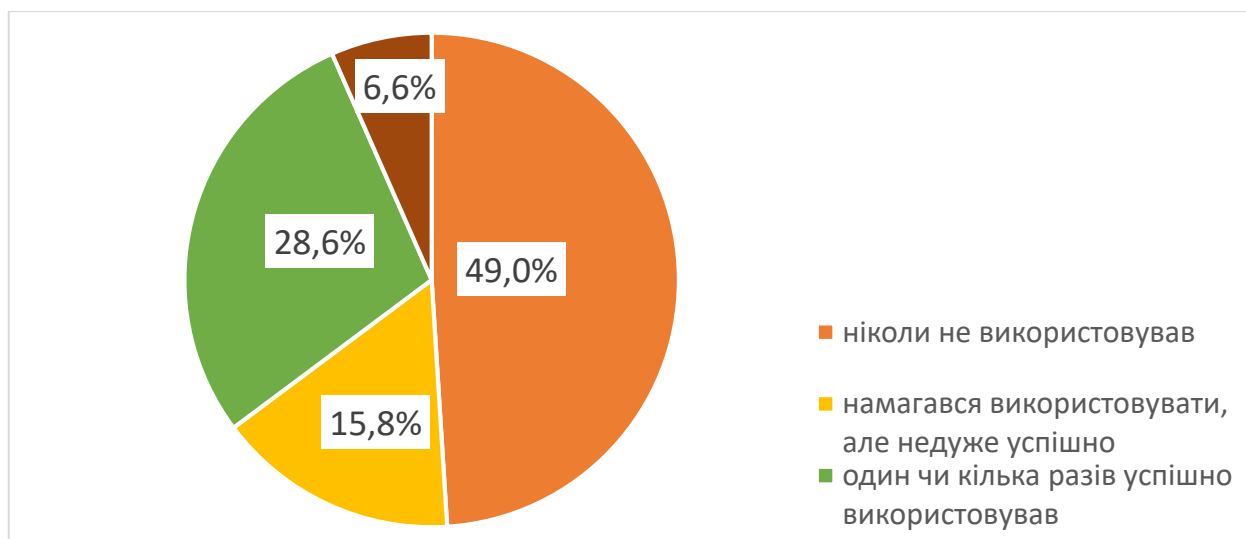

Рис. 1. Розподіл педагогів ПТНЗ за досвідом використання дистанційного навчання кваліфікованих робітників у своїй педагогічній діяльності

Водночас проведений SPOT-проблемно-резервний аналіз технологій дистанційного навчання кваліфікованих робітників в ПТНЗ уможливив виокремлення низки проблем, які стримують упровадження дистанційного навчання в систему професійно-технічної освіти. Зокрема, це: недостатня технічна забезпеченість навчальних закладів (недостатньо нових комп'ютерів та іншого обладнання для організації дистанційного навчання, ліцензійних програмних продуктів, відсутність або утруднення доступу до інтернету), відсутність методичного забезпечення, низький рівень підготовки педагогів до

розроблення дистанційних курсів, недостатній рівень готовності учнів до дистанційного навчання тощо.

У процесі проведення I Всеукраїнської веб-конференції «Теорія і практика дистанційного навчання у професійній освіті», низки вебінарів з даної теми педагогічні працівники конкретизували вимоги до методичного супроводу впровадження дистанційного професійного навчання в ПТНЗ, серед яких – використання активних методів навчання. Для професійно-технічної освіти ця проблема нова, її дослідження тільки починається.

Нами було проаналізовано наукові праці, в яких розкриваються методичний супровід, дидактичні основи та практичний досвід використання активних методів навчання в системі дистанційної освіти (Н. Буркіна, Н. Витовтова, С. Гур'єв, С. Денисенко, В. Кроль, Я. Курзибова, В. Мокін, Н. Прибилов, І. Пучкова та ін.). Слід зазначити, що дослідники при цьому використовують різні платформи для дистанційного навчання, хмарні сервіси тощо. В своїх наукових пошуках вони виходять з того, що навчальний процес у дистанційному навчанні будується на основі взаємодії викладача і учня/студента, а тому викладач може обрати одну із форм, які, наприклад, О. Журавльова поділяє на пасивні (викладач є основною діючою особою і керує ходом заняття, а студенти виступають у ролі пасивних слухачів), активні (студенти є активними учасниками і мають однакові права з викладачами) та інтерактивні (взаємодія студентів відбувається не тільки з педагогом, але і між собою; активність студентів у навчальному процесі є домінуючою) [3].

Під активним навчанням Н. Буркіна пропонує розуміти «таку організацію та ведення навчального процесу, яка направлена на всебічну активізацію навчально-пізнавальної та практичної діяльності студентів у процесі засвоєння навчального матеріалу за допомогою комплексного використання як педагогічних, так і організаційних засобів» [1, с. 36]. Вона наголошує на тому, що в дистанційному навчанні можливе використання багатьох традиційних методів (проблемна лекція, парадоксальна лекція, евристична бесіда, пошукова лабораторна робота, розв'язання ситуаційних задач, колективне і групове

навчання, ситуативне моделювання, метод проектів, ділова гра тощо), проте їх пряме впровадження «є або зовсім неможливим, або надзвичайно важким, або неефективним заняттям. Адже специфіка використання активних методів у дистанційному навчанні пов'язана не тільки зі специфікою саме цих методів, а й має враховувати особливості навчання на відстані» [1, с. 36]. Крім цього, основними особливостями активних методів навчання, на думку дослідниці, є: підвищення ступеня мотивації та емоційності; партнерства у навчанні; забезпечення тісної взаємодії між студентами та студентів з викладачами. З цього виходить, що змінюється роль студентів і збільшується частка їхньої самостійної роботи в навчанні. А тому найбільш результативним є такий метод, як кейси (або ситуативні завдання).

С. Денисенко надає перевагу телекомунікаційним проектам, в основу яких покладено розвиток пізнавальних навичок учнів, умінь самостійно конструювати свої знання, орієнтуватися в інформаційному просторі; розвиток критичного і творчого мислення. У цих проектах домінуючими є дослідницький, творчий, рольово-ігровий, ознайомчо-орієнтований та інші методи. Їх реалізація в навчальному процесі веде до зміни позиції педагога – з носія готових знань він перетворюється в організатора пізнавальної дослідницької діяльності учнів [2].

М. Прибилов, О. Прибилова, С. Прицепова зазначають, що найбільш складним видом моделювання в навчальному процесі є лабораторна робота. Вона має активно виконуватися учнями/студентами, навчати їх важливішим елементам експериментальної роботи. Для проведення лабораторних робіт вони пропонують використовувати різні інструментальні середовища проектування і моделювання: комп'ютерну систему Stratum*2000, програму «Дизайнер курсів», програмно-технологічний комплекс TeachPro, програму LabVIEW, з якою можна попередньо ознайомитися за посиланням: <https://www.youtube.com/watch?v=hHOdo6Whdec> [4].

Основні недоліки дистанційного навчання дає змогу згладити змішана форма навчання студентів, в якій використовуються активні методи навчання. При цьому, дослідники одностайні у висновках, що такий підхід дає можливість

максимально ефективно використовувати весь апарат дистанційного навчання з урахуванням всіх його переваг.

Водночас не можна не звернути уваги на те, що успішність використання активних методів навчання в дистанційній освіті потребує високого професіоналізму педагогів. Тільки за умов готовності викладачів до грамотного розроблення активних методів навчання може забезпечити очікуваний результат – постійну позитивну динаміку у вивченні навчальних дисциплін, формування професійної компетентності майбутніх кваліфікованих робітників.

Література

1. Буркіна Н. В. Використання активних методів навчання в дистанційних курсах / Н. В. Буркіна // Теория и методика электронного обучения. – 2012. – Т. 3. – № 1. – С. 35-39.
2. Денисенко С. И. Дидактические технологии в системе дистанционного образования / С. И. Денисенко // Вестник Московского государственного лингвистического университета. – 2009. – С. 184-195.
3. Журавлева О. В. Практическая реализация интерактивных методов Обучения в электронной образовательной среде на примере e-learning lms black board [Текст] / О. В. Журавлева // Наука и образование: современные тренды : коллективная монография / гл. ред. О. Н. Широков. – Чебоксары: ЦНС «Интерактив плюс», 2015. – № VII. – С. 122–143. – (Серия «Научно-методическая библиотека»).
4. Прибылов Н. Н. Лабораторный практикум по физике для дистанционного обучения / Н. Н. Прибылов, Е. И. Прибылова, С. А. Прицепова // Физическое образование в вузах. – 2003. – Т. 9. – № 2. – С. 108-112.